

OBSAH

Predhovor	9
Zoznam použitých symbolov	11
1 KMITY JEDNODUCHÝCH KMITAVÝCH SÚSTAV	15
1.1 Netlmené vlastné kmity sústavy	17
1.1.1 Netlmené vlastné kmity lineárnej sústavy.....	19
1.1.2 Netlmené vlastné kmity nelineárnej sústavy	26
1.2 Vlastné kmity lineárnej sústavy s viskóznym tlmením.....	30
1.2.1 Podkritické tlmenie	31
1.2.2 Kritické tlmenie	33
1.2.3 Nadkritické tlmenie	33
1.3 Lineárna a nelineárna kmitavá sústava s viskóznym tlmením a harmonickým budením	36
1.3.1 Spektrálne charakteristiky vynútených kmitov lineárnej sústavy	36
1.3.2 Kmity nelineárnej sústavy s harmonickým budením	38
1.3.3 Interakcia harmonických kmitov v nelineárnej sústave	40
1.3.4 Výkonová strata a podstata spektroskopie	42
1.3.5 Magnetická rezonancia	45
1.3.5.1 Vznik magnetickej rezonancie	45
1.3.5.2 Vznik FID signálu	47
1.3.5.3 Relaxácia priečnej magnetizácie	48
1.3.5.4 Zobrazovanie pomocou magnetickej rezonancie	49
1.3.5.5 Magnetická rezonančná spektroskopia.....	50
1.3.5.6 Magnetická rezonančná terapia	52
1.4 Generátory periodických dejov	53
1.4.1 Mechanický oscilátor	53
1.4.2 LC oscilátor	54
1.4.3 Oscilátory riadené kryštálom	55
1.4.4 Multivibrátory	57

2	KMITY VIAZANÝCH KMITAVÝCH SÚSTAV	59
2.1	Vibračné spektrá molekúl	59
2.1.1	Frekvencia vibrácií dvojatómovej molekuly	59
2.1.2	Kmity viacatómových molekúl	61
2.2	Prenos energie v sústave viazaných oscilátorov	64
2.2.1	Kmity sústavy dvoch viazaných oscilátorov	60
2.2.1.1	Stacionárne módy	65
2.2.1.2	Interferencia stacionárnych módov	66
2.2.2	Šírenie kmitov v dlhom reťazci viazaných častíc	67
2.2.2.1	Šírenie pozdĺžnych kmitov pozdĺž reťazca	68
2.2.2.2	Prenos energie harmonickou vlnou v reťazci	70
2.2.2.3	Šírenie tepla v látkach	71
2.2.3	Šírenie kmitov v dlhom LC reťazci	72
3	MECHANICKÉ VLNENIE	77
3.1	Šírenie pozdĺžnej deformácie v pružnej látke	77
3.1.1	Pozdĺžna mechanická vlna v bezstratovom pružnom prostredí ...	80
3.1.2	Šírenie priečného mechanického vlnenia v pružnom prostredí	81
3.1.3	Šírenie mechanického vlnenia pozdĺž pružného vlákna	83
3.1.4	Šírenie mechanického vlnenia v plynoch	84
3.1.5	Šírenie mechanického vlnenia v kvapalinách	85
3.1.6	Polarizácia vlnenia	86
3.2	Mechanické prejavy vlnenia	88
3.2.1	Akustická výchylka a akustická rýchlosť	88
3.2.2	Akustický tlak a akustický výkon	88
3.3	Harmonická rovinná mechanická vlna	92
3.3.1	Šírenie harmonickej vlny	92
3.3.2	Akustická výchylka a akustická rýchlosť harmonickej vlny	96
3.3.3	Akustický tlak a výkon harmonickej vlny	96
3.4	Odraz a rozptyl vlnenia	99
3.4.1	Odraz vlnenia od rovinného rozhrania	99
3.4.1.1	Zákony odrazu a lomu	99
3.4.1.2	Úplný odraz	100
3.4.1.3	Prenos energie vlnenia cez rozhranie	100

3.4.1.4	Prenos vlnenia vrstvou látky	102
3.4.2	Rozptyl vlnenia	106
3.5	Dopplerov jav	107
3.5.1	Pohybujúci sa zdroj a statický prijímač	107
3.5.2	Zdroj stojí a prijímač sa pohybuje	108
3.5.3	Odraz vlnenia od pohybujúceho sa objektu	108
3.6	Spektrálne pásma mechanických vln	109
3.7	Zdroje a detektory zvuku	112
3.7.1	Mechanické zdroje mechanického vlnenia	112
3.7.2	Termické budenie zvuku	114
3.7.3	Elektrodynamické zdroje a detektory mechanického vlnenia.....	115
3.7.4	Elektrostatický zdroj a detektor mechanického vlnenia	116
3.7.5	Magnetostrikčný menič	116
3.7.6	Piezoelektrický menič	117
3.8	Vnímanie zvuku ľudským sluchom	119
3.9	Lekárska diagnostika s využitím zvuku a ultrazvuku	124
3.9.1	Audiometria	124
3.9.2	Auskultácia	126
3.9.3	Ultrasonografia	127
3.9.3.1	Základné ultrasonografické zobrazenie	127
3.9.3.2	Dopplerovská sonografia	130
3.9.4	Meranie prietoku krvi v cieve ultrazvukom	132
4	ELEKTROMAGNETICKÉ VLNIENIE.....	133
4.1	Rovinná elektromagnetická vlna	135
4.1.1	Rovinná EM vlna v bezstratovom prostredí	136
4.1.2	Harmonická rovinná elektromagnetická vlna	137
4.1.2.1	Vlnová funkcia harmonickej EM vlny	137
4.1.2.2	Šírenie EM vlnenia v nízkostratovom prostredí	139
4.1.2.3	Šírenie EM vlnenia vo vodivom prostredí	139
4.1.2.4	Dielektrické parametre látok	141
4.1.2.5	Vlnová impedancia	144
4.2	Výkon prenášaný elektromagnetickým vlnením	146
4.3	Prechod EM vlnenia rozhraním dvoch prostredí	148

4.3.1	Odraz a lom elektromagnetického vlnenia	148
4.3.2	Prenos energie EM vlnenia cez rozhranie dvoch prostredí	149
4.3.3	Prechod EM vlnenia tenkou vrstvou dielektrika	151
4.4	Kvantové vlastnosti EM vlnenia	154
4.5	Spektrum EM vlnenia.	156
4.6	Zdroje elektromagnetického vlnenia	161
4.6.1	Koherentné a nekoherentné zdroje	161
4.6.2	Zdroje rádiových a mikrovlnných EM vlnenia	162
4.6.3	Zdroje nekoherentného optického žiarenia	164
4.6.3.1	Teplotné zdroje, žiarovky a oblúkové výbojky	164
4.6.3.2	Termovízia a termografia	166
4.6.3.3	Nízkotlakové výbojky	167
4.6.3.4	Luminiscencia	169
4.6.3.5	Polovodičové svetlo-emitujúce diódy (LED)	171
4.6.4	Zdroje koherentného optického žiarenia – LASER	174
4.6.5	Zdroje ionizujúceho EM žiarenia	180
4.6.5.1	Zdroje röntgenového žiarenia	180
4.6.5.2	Zdroje gama žiarenia	182
4.7	Detekcia elektromagnetického vlnenia	185
4.7.1	Vlnové detektory	185
4.7.1.1	Antény pre príjem EM vlnenia	185
4.7.1.2	Detektory optického žiarenia	187
4.7.2	Fotonásobič	189
4.7.3	Detektory ionizujúceho žiarenia	190
4.8	Vnímanie svetla ľudským okom	192
4.8.1	Optická sústava oka	192
4.8.2	Detekcia svetla okom	194
4.8.3	Spracovanie signálov zrakového nervu v mozgu	197
4.8.3.1	Priestorové videnie	197
4.8.3.2	Holografia	198
4.8.3.3	Virtuálna realita.....	201
4.8.3.4	Tomografia	203
4.8.4	Fotometria	204
4.8.5	Kolorimetria	206

5	VLASTNOSTI A PREJAVY VLNENIA	209
5.1	Vlnová funkcia	209
5.1.1	Polarizácia vlnenia	209
5.1.2	Koherencia vlnenia	212
5.1.3	Rovinná, valcová a guľová vlna v bezstratovom prostredí	213
5.1.3.1	Rovinná vlna	213
5.1.3.2	Valcová vlna	214
5.1.3.3	Guľová vlna	215
5.1.3.4	Šírenie vlnenia vo vlnovodoch	216
5.1.4	Prenos informácie vlnením	219
5.1.5	Modulácia vlnenia	220
5.1.5.1	Amplitúdová modulácia – AM	221
5.1.5.2	Frekvenčná modulácia – FM	222
5.1.6	Materiálová disperzia vlnenia	222
5.2	Lúčová optika	224
5.2.1	Fermatov princíp	224
5.2.2	Huygensov a Huygens–Fresnelov princíp	228
5.3	Interferencia vlnení	231
5.3.1	Konštruktívna a deštruktívna interferencia	231
5.3.2	Vlnové rázy	233
5.3.3	Stojaté vlny a rezonátory	235
5.4	Difrakčné javy	239
5.4.1	Vyžarovanie plošného zdroja vlnenia	239
5.4.1.1	Zdroj v tvare dlhého obdĺžnikového pásika	239
5.4.1.2	Obdĺžnikový a kruhový plošný zdroj	243
5.4.2	Štruktúrované plošné zdroje	245
5.4.2.1	Sústava súfázových paralelných pásikových zdrojov	245
5.4.2.2	Elektronické vychýľovanie vyžarovaného lúča	249
5.4.2.3	Elektronické zaostrovanie vyžarovaného vlnenia	250
5.5	Vlnové zobrazovanie	251
5.5.1	Prvky zobrazovacích sústav	253
5.5.1.1	Zrkadlá	253
5.5.1.2	Šošovky	255

5.5.2	Zobrazovacie systavy	257
5.5.2.1	Fotografická kamera a projektor	257
5.5.2.2	GRIN šošovka	259
5.5.2.3	Endoskopia	261
5.5.2.4	Optický systém ďalekohľadu	262
5.5.2.5	Optický systém mikroskopu	264
5.5.2.6	Konfokálny mikroskop	266
5.5.2.7	Mikroskop s fázovým kontrastom	268
5.5.2.8	Fluorescenčný mikroskop	268
5.5.3	Rozlišovacia schopnosť vlnového zobrazenia	270
5.5.4	Zaostrenie vlnového zväzku	272
5.6	Nelineárne vlnové interakcie	274
5.6.1	Fotoakustické zobrazovacie metódy	276
5.6.1.1	Fotoakustická mikroskopia	276
5.6.1.2	Fotoakustická výpočtová tomografia	278
5.6.1.3	Fotoakustická spektroskopia	279
	Záver	281
	Literatúra	283